

KLAIPĖDOS JAUNIMO ORGANIZACIJŲ ASOCIACIJA „APSKRITASIS STALAS”

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos direktoriui
Klaipėdos miesto savivaldybės jaunimo reikalų koordinatoriui
Klaipėdos miesto savivaldybės jaunimo reikalų tarybos nariams

REZOLIUCIJA DĖL JAUNIMO ĮGALINIMO IR DALYVAVIMO SAVIVALDYBĖSE

2021-09-27

Klaipėda

Klaipėdos jaunimo organizacijų asociacija „Apskritasis stalas“ (toliau – **KLAS**) – didžiausia skėtinė nevyriausybinė jaunimo organizacija Klaipėdos mieste, šiuo metu vienijanti 26 jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, atkreipia dėmesį į menką jaunimo ir jaunimo organizacijų institucinį ir finansinį palaikymą savivaldybėse.

Jaunimo įsitraukimas į jaunimo politikos formavimą

Galimybių sudarymas jaunimui aktyviai dalyvauti politiniame, pilietiniame ir visuomeniniame gyvenime išskiriamas kaip viena esminių jaunimo politikos sričių, tačiau ilgą laiką jaunimo programos ar pavienės iniciatyvos, kurių tikslas buvo užtikrinti aktyvų jaunų žmonių dalyvavimą visuomeniniame gyvenime, skatinant pilnavertį jauno asmens vystymąsi, buvo kuriamos tik reaguojant į esamas problemas. Atsižvelgiant į tai, jaunimas, pirmiausia, buvo įtraukiamas į šį procesą kaip tam tikras paslaugas, informaciją ar mokymus gaunantis asmuo ar jų grupė. Analizuojant jaunimo įtraukimą dabartiniame jaunimo politikos kontekste, „įtraukimas“ suvokiamas daug plačiau bei apima ne tik priemones, skirtas jaunam žmogui įsitraukti į asmeninę, profesinę ir visuomeninę veiklą, jo kompetencijų ugdymą, bet ir priemones, kurios sudarytų sąlygas jaunimui lygiomis teisėmis su kitomis visuomenės grupėmis dalyvauti sprendimų priėmimo ir atstovauti savo interesams.

2020 metų nacionalinės jaunimo politikos veiksmų plane teigiama, jog jaunimo įsitraukimas į visuomeninę veiklą sudaro tinkamas sąlygas formuoti asmens pilietiškumui bei demokratinėms vertybėms. Išskiriama jaunimo, kuris neįsitraukia į visuomeninį gyvenimą, problema. Tam įtaką daro nesudarytos palankios sąlygos jaunų žmonių įsitraukimui į jaunimo organizacijų ir su jaunimu dirbančių organizacijų veiklą. **Siekiant kuo tikslingesnio ir efektyvesnio jaunimo įgalinimo regionuose, svarbu stiprinti tarpžinybinį bendradarbiavimą savivaldybės lygmeniu jaunimo politikos ir darbo su jaunimu srityse. Svarbu ne tik įtraukti**

KLAIPĖDOS JAUNIMO ORGANIZACIJŲ ASOCIACIJA „APSKRITASIS STALAS”

jaunimo ir su jaunimu dirbančias organizacijas, bet ir užtikrinti neformalių jaunimo grupių ir pavienių jaunuolių į(si)traukimą į sprendimų priėmimą. Tad jaunimo įgalinimas Lietuvos savivaldybėse išskirtinas kaip viena prioritetinių veiklos sričių nacionaliniu mastu.

2020 metais Lietuvos jaunimo organizacijų tarybos (toliau-**LiJOT**) vykdytų užsakomųjų tyrimų metu buvo pastebėta, kad trūksta su jaunimo problematika **susijusių kokybiškų** (įtraukiant kokybines ir kiekybines apklausas pagal tikslingą amžiaus imtį, jų analizę ir rekomendacijas) ir reguliariai (pagal kiekvienos savivaldybės strategijas) vykdomų tyrimų savivaldybių lygmeniu. Esant reguliarių duomenų trūkumui, jaunimo padėties matymas regione gali būti klaidingas. Skatiname imtis iniciatyvos ir reguliariai vykdyti jaunimo situacijos ir jaunimo poreikių tyrimus, kuriuose atsispindėtų jaunimo ir su jaunimu dirbančių organizacijų, nevyriausybinių jaunimo organizacijų bei neformalių grupių esama situacija bei reikalingos priemonės, kurios padėtų savivaldybei siekti teigiamų pokyčių jų atžvilgiu¹.

Savivaldybių teikiama parama jaunimo veikloms

2015 m. Valstybės kontrolė konstatavo, kad šalyje nepakankamai išplėtotas ir netolygus neformaliojo mokinių švietimo įstaigų tinklas (ypač mažesniuose miesteliuose ir kaimo vietovėse), trūksta veiklų įvairovės ir neužtikrinamos vienodos galimybės visiems mokiniams dalyvauti neformaliajame švietime. Jos duomenimis apie 90 % šių veiklų susitelkusios didžiuosiuose šalies miestuose arba savivaldybių centruose, be to, savivaldybėse neformaliojo švietimo veiklose dalyvaujančių mokinių skaičius gerokai skiriasi (nuo 4 iki 61 %)². Nuo šio laikotarpio situacija savivaldybėse neženkliai pasikeitusi: išskirti finansavimo prioritetai, tačiau ir jie neužtikrina teikiamų paslaugų tinklo tolygumo ir (ar) prieinamumo. Pabrėžtina tai, kad Lietuvos Respublikos švietimo mokslo ir sporto ministerijos duomenimis (2018)³, neformaliojo švietimo veiklose aktyviausiai dalyvauja vaikai iki 14 m., o amžiui didėjant, jų įsitraukimas tendencingai mažėja. Toks jaunimo neaktyvumas gali būti sąlygojamas keleto aspektų: paslaugų neatitikimo jų interesams (Lietuvoje dominuoja tradiciniai sporto, muzikos, choreografijos būreliai) bei jau minėtas paslaugų prieinamumo netolygumas.

¹ LiJOT, Jaunimo į(si)traukimo Lietuvoje galimybių analizė, 2020. Prieiga per internetą: <<https://lijot.lt/wpcontent/uploads/2020/12/Jaunimo-įtraukimo-Lietuvoje-galimybių-analizė-2020.pdf> >

² Valstybinio audito ataskaita, „Kaip organizuojamas neformalusis mokinių švietimas?“, 2015. Prieiga per internetą: <<https://www.vkontrole.lt/failas.aspx?id=3301> > <https://www.vkontrole.lt/failas.aspx?id=3301>

³ Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos 2020 metų veiklos ataskaita, 2021. Prieiga per internetą: <https://www.smm.lt/uploads/documents/veikla/Ministerijos%20veiklos%20ataskaitos/%C5%A0vietimo%2C%20moklo%20ir%20sporto%20ministerijos%202020%20m_%20veiklos%20ataskaita.pdf >

KLAIPĖDOS JAUNIMO ORGANIZACIJŲ ASOCIACIJA „APSKRITASIS STALAS”

Savivaldybių institucijų kartu su jaunimo nevyriausybinėmis organizacijomis (toliau – **JNVO**) vienas iš tikslų yra ugdyti jaunų asmenų kompetencijas, kuriant nuoseklias sistemas, užtikrinančias visapusišką jaunų lyderių tobulėjimą. Programos ir projektai, skirti jaunimo lyderiams ugdyti, jaunimo lyderystės įgūdžiams stiprinti (ypač per švietimo sistemą) suteikia galimybę įsitraukti į jaunimo veiklas, tokiu būdu sukuriant pridėtinę vertę regionuose gyvenančiam jaunimui, visuomenei ir pačioms savivaldybėms palengvinant jaunimo užimtumo skatinimą.

KLAS mato didelį poreikį įgalinti jaunimą ne tik atstovauti savo interesams, bet ir ugdyti pilietiškumą, patriotiškumą, skatinti aktyvų įsitraukimą į JNVO. KLAS atkreipia dėmesį, kad savivaldybėse privalu sukurti kuo palankesnes sąlygas jaunimui, JNVO, neformalioms jaunimo grupėms. Privalu užtikrinti nemokamų teisinių, buhalterinės apskaitos paslaugų, projektų paraiškų ruošimo ir ataskaitų rengimo konsultacijų prieinamumą.

Jaunimo įgalinimui svarbi ne tik ekspertinė parama, tačiau ir finansinė, kuri padėtų užtikrinti tęstinę, kokybišką veiklą, ugdančią jaunų asmenų iniciatyvumo kompetenciją bei pilietinį sąmoningumą. 2020 m. Jaunimo reikalų departamento prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos paskelbtose rekomendacijose savivaldybėms „Draugiška jaunimui savivaldybė“ (toliau – **DJS**) išskirta viena iš prioritetinių sričių „Įvairių jaunimo iniciatyvų finansavimas“, kuriose rekomenduojama vykdyti jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų, neformalių jaunimo grupių, ypač NVO, finansavimo programas; taikyti dalyvaujamojo biudžeto principus (kai jauni žmonės patys gali balsuoti už projektus) ir skatinti programas ir projektus, skirtus jaunimo lyderiams ugdyti, jaunimo lyderystės įgūdžiams stiprinti.

Vadovaujantis Vilniaus⁴ ir Panevėžio⁵ miestų savivaldybių geraisiais pavyzdžiais, siūlome jaunimo iniciatyvų projektų finansavimo konkursus organizuoti taip, kad paraiškas būtų galima teikti visus kalendorinius metus, o jų vertinimas būtų vykdomas reguliariai, atsižvelgiant į pateiktų paraiškų kiekį. Toks modelis užtikrintų jaunimui, JNVO ir su jaunu dirbančioms organizacijoms galimybę vykdyti į konkrečias valstybės, savivaldybės ir visuomenės aktualijas reaguojančius projektus, išvengiant ilgo projektų vertinimo proceso. Siekiant užtikrinti konkurso patrauklumą, svarbu paraiškų apimtį diferencijuoti pagal paraiškos prašomą sumą. Tokia metodika palankiausia jaunimui dėl jos suteikiamo lankstumo.

Iniciatyvumo skatinimas bendrojo ugdymo įstaigose

---

⁴ Vilniaus miesto savivaldybė, Jaunimo programų konkurso 2021 m. nuostatai, 2021. Prieiga per internetą: <<https://paslaugos.vilnius.lt/service-list/paraisku-priemimas-2021m-vilniaus-jaunimo-programu>>

⁵ Panevėžio miesto savivaldybė, Jaunimo ir su jaunu dirbančių organizacijų iniciatyvų finansavimo 2020 m. konkurso nuostatai, 2021. Prieiga per internetą: <<https://panevezys.lt/lt/konkursai/skelbiamas-jaunimo-ir-xhmc.html>>

KLAIPĖDOS JAUNIMO ORGANIZACIJŲ ASOCIACIJA „APSKRITASIS STALAS”

Mokinių savivalda yra laikoma žemiausia jaunimo politikos grandimi, kuri tampa pagrindiniu įrankiu pradėti ugdyti ir mokyti jauną asmenį atstovavimo, demokratinį procesų ir jų svarbos kiekvieno piliečio kasdienybėje. DJS pabrėžia moksleivių savivaldų poreikį visose **bendrojo ugdymo įstaigose**. Siekiant užtikrinti mokinių savivaldų veiklos kokybę ir patrauklumą moksleiviams, vadovaujantis Klaipėdos miesto savivaldybės pavyzdžiu⁶, skatiname savivaldybes organizuoti mokyklų dalyvaujamojo biudžeto konkursą, kurio tikslas – stiprinti moksleivių interesų atstovavimą mokykloje ir skatinti aktualių problemų sprendimą, suteikiant galimybę moksleiviams mokytis demokratiškai priimti sprendimus ir įgyvendinti savo iniciatyvas.

Jaunimo pilietiškumą ir visuomeninį aktyvumą taip pat stipriai lemia veikla nevyriausybiniam sektoriuje⁷. JNVO yra vienas kertinių būdų jaunam asmeniui realizuoti save, kelti kompetencijas ir kurti pridėtinę vertę visuomenei. Svarbu pabrėžti, kad absoliuti dauguma jaunų asmenų jaunimo organizacijose dirba neatlygintinai, tačiau remiantis LiJOT užsakytu tyrimu⁸, pastebima, jog daugumoje Lietuvos švietimo įstaigų socialinės-pilietinės valandos nėra įskaitomos, kurios buvo atliktos JNVO⁹. Siekiant keisti švietimo įstaigų darbuotojų neigiamą požiūrį į savanorystę JNVO ir skatinant daugiau jaunų žmonių įsitraukti į šių organizacijų veiklas, remiantis 2021–2022 ir 2022–2023 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendraisiais ugdymo planais (toliau – **Planas**)¹⁰, primygtinai siūlome įgyvendinti Plano 25 punkte nurodytą rekomendaciją, jog savanorystės JNVO laikas būtų įskaitomas kaip socialinės-pilietinės valandos.

Atsižvelgdama į pateiktą problematiką ir išdėstytus argumentus, KLAS teikia šiuos pasiūlymus:

---

⁶ Klaipėdos miesto savivaldybės administracija, „Mokinių dalyvaujamojo biudžeto iniciatyvos projektų atrankos ir finansavimo tvarkos aprašas“, 2020. Prieiga per internetą: <<https://www.klaipeda.lt/data/public/uploads/2020/07/t1-188pr6p.pdf>>

⁷ Aušrinė Diržinskaitė, „Apolitiška karta: kodėl jauniems Lietuvos žmonėms neįdomi politika“, 2018, VU žurnalas „Politologija“, Vilnius. Prieiga per internetą: <<https://www.zurnalai.vu.lt/politologija/article/view/12216>>

⁸ LiJOT, Jaunimo į(si)traukimo Lietuvoje galimybių analizė, 2020. Prieiga per internetą: <<https://lijot.lt/wp-content/uploads/2020/12/Jaunimo-įtraukimo-Lietuvoje-galimybių-analizė-2020.pdf>>

⁹ Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, „Socialinis-pilietinis ugdymas per praktinę veiklą: mokyklų atstovų ir mokinių patirtys“, 2020. Prieiga per internetą: <<https://www.nsa.smm.lt/wp-content/uploads/2020/12/Socialine-pilietineveikla.pdf>>

¹⁰ Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymas dėl 2021–2022 ir 2022–2023 mokslo metų pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo programų bendrųjų ugdymo planų patvirtinimo, 2021. Prieiga per internetą: <<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f0828f70abe911eb8bc8b1cdd5d7f785>>

KLAIPĖDOS JAUNIMO ORGANIZACIJŲ ASOCIACIJA „APSKRITASIS STALAS”

- užtikrinti jaunų žmonių įtraukimą į sprendimų savivaldybėje priėmimą; Užtikrinti JNVO ir neformalių jaunimo grupių atstovų ir jaunų žmonių dalyvavimą (narystės pagrindu) savivaldybės nuolatinėse komisijose, įvairiose darbo, veiklos grupėse;
- užtikrinti, nuosekliai augantį finansavimą, skirtą JNVO ir neformalių grupių veikloms savivaldybėse;
- užtikrinti veiklų jaunimui įvairovę;
- užtikrinti tinkamą jaunimo informavimą apie vykstančias veiklas, projektus ar programas;
- užtikrinti vienodas galimybes visam jaunimui dalyvauti neformaliajame švietime;
- vertinant JNVO ir neformalių grupių pateiktas paraiškas taikyti dalyvaujamojo biudžeto principus;
- užtikrinti nemokamų teisinių, buhalterinės apskaitos paslaugų, projektų paraiškų ruošimo ir ataskaitų rengimo konsultacijų prieinamumą;
- inicijuoti programas ir projektus, skirtus jaunimo lyderiams ugdyti bei įgūdžiams stiprinti;
- organizuoti jaunimo iniciatyvų projektų finansavimo konkursus, kuriuose paraiškas būtų galima teikti visus kalendorinius metus, paraiškų apimtis diferencijuojant pagal paraiškos prašomą sumą. Vertinimą ir finansavimą vykdyti reguliariai, atsižvelgiant į pateiktų paraiškų kiekį;
- organizuoti mokyklų dalyvaujamojo biudžeto konkursą;
- užtikrinti, kad moksleivių renkamos socialinės-pilietinės valandos būtų įskaitomos, jeigu buvo atliktos nevyriausybinėse organizacijose;
- užtikrinti tinkamą infrastruktūrą JNVO ir neformalioms grupėms, suteikiant visas reikiamas priemones veikti;
- imtis iniciatyvos ir reguliariai atlikti kokybiškus jaunimo situacijos ir jaunimo poreikių tyrimus.

KLAS Pirmininkas

Laurynas Gečius